

Stichting De Noord-Hollandse Molenfederatie

Jaarverslag 2014

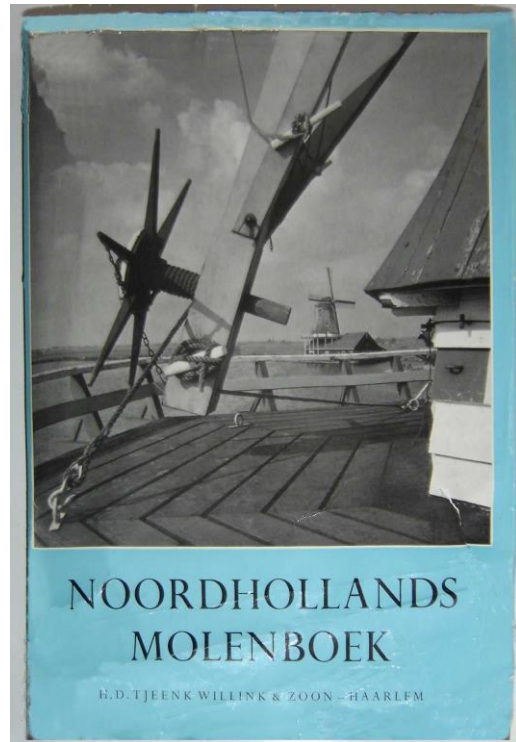
Sectretariaat :
Reigerpark 48
1444 AC Purmerend
06 51 22 7007
0299 77 95 85

Website:
www.molensinnoordholland.nl

Inleiding

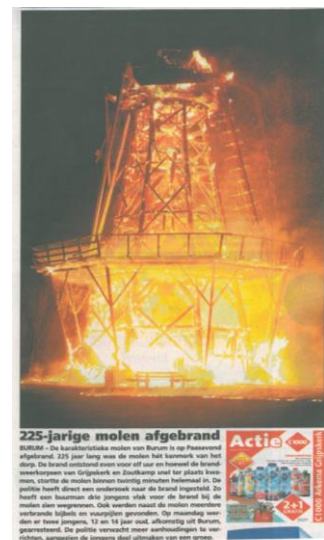
1954-2014

In 2014 was het zestig jaar geleden dat in de boezem van de provincie een groepje molendeskundigen rond de tafel zat die zich ernstig zorgen maakten over de toestand van de molens in Noord-Holland. Via diverse initiatieven heeft die historische vergadering geleid tot de oprichting van de provinciale molencommissie die op verzoek van de provincie als intermediair fungeerde tussen het provinciebestuur en de molenwereld. In 1999 werd deze commissie omgevormd tot de huidige Noord-Hollandse Molenfederatie die de belangen behartigt van de molenwereld. In 60 jaar is er veel veranderd maar de zorg om molens is er niet minder om geworden. Dit heeft geleid tot de constatering dat met inzet van velen in de molenwereld en in het provinciehuis de molens er beter voorstaan dan ooit. Bij de eigenaren leeft het besef dat met voortdurend intensief onderhoud dure restauraties vooruitgeschoven kunnen worden. Bij de overheid leeft het besef dat moleneigenaren bij dat streven ondersteuning verdienen omdat de molenwereld nog steeds uitsluitend door vrijwilligers wordt gedragen. Die samenwerking heeft geleid tot een sterke wederzijdse band die vertrouwen geeft naar de toekomst.

Het brandpreventieproject

In de loop van 2014 is het bestuur een brandpreventieproject begonnen, samen met de brandweer van de kring Zaanstad/Waterland. Molens zijn brandbare objecten. In het verleden zijn diverse molens door brand verwoest. Voorheen bleven molens na de herbouw hun status als rijksmonumente behouden. Met de casus van de brand in de molen te Burum is daar verandering in gekomen. Als een molen tot de grond afbrandt wenst de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed de molen af te voeren van de monumentenlijst waardoor de molen in de toekomst niet meer voor onderhoudssubsidie in aanmerking komt. Met het project wil het bestuur moleneigenaren meer bewust maken van de mogelijkheden die zij heeft om brand te voorkomen. Een opgerichte commissie onder leiding van de voorzitter zal in 2015 een notitie opstellen en vervolgens molens bezoeken om de eigenaren te informeren en te stimuleren tot het nemen van maatregelen met als doel brandpreventie.

Het molengidsenproject

Een al langer levende behoefte om molengidsen met behulp van een adequate opleiding beter voor te bereiden op hun taak kan door een bijdrage van de provincie in 2015 worden gerealiseerd. Samen met de provinciale afdeling van het Gilde van Vrijwillige Molenaars wordt een programma opgezet dat de gidsen en gidsen in spé zal worden aangeboden. Dit in navolging van een soortgelijk project van het Molenhuis in de provincie Groningen dat al enige jaren met groot succes wordt aangeboden.

De molencontactdag

De jaarlijkse molencontactdag vond dit jaar op 4 oktober plaats in het gemeentehuis van Koggenland. De dag werd geopend met een inleiding van de gedeputeerde mevrouw E. Sweet ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van de Noord-Hollandse Molenfederatie. Vervolgens lichtte bestuurslid Willem Rol de ervaringen toe die een delegatie van het dagelijks bestuur had opgedaan bij bezoeken aan de molenorganisaties van de provincies Groningen, Friesland, Utrecht en Noord-Brabant. Een bestuurslid van De Fryske Mole, de molenorganisatie van Friesland, gaf een uitgebreide toelichting op de werkwijze van zijn organisatie.

Eric Zwijnenberg belichtte vervolgens in zijn lezing weer het wel en wee van de Noord-Hollandse molens in het afgelopen jaar.

In de middag werd een bezoek gebracht aan de Kaagmolen in Spanbroek, de wipmolen in Obdam en de gerestaureerde Waarlandse molen in Waarland. Daar werd ook de dag afgesloten met een drankje en een hapje.

De Molenprijs

Tijdens de Molencontactdag werden door mevrouw Elvira Sweet, gedeputeerde voor Cultuur van de Provincie Noord-Holland, de inmiddels traditionele molenprijzen uitgereikt met de daarbij behorende oorkonden. Dit jaar was het thema: *de kwaliteit van het vrijwilligerswerk*. De oorkonden werden dit jaar uitgereikt aan: De maai ploeg van de korenmolen Ceres te Bovenkarspel, De vrijwilligersploeg van Het Jonge Schaap te Zaandam en aan Bart Slooten, initiator van de molen De Gouden Engel in Koedijk, voorzitter van de stichting De West-Friese Molens en van de Molenstichting Zeevang. Naast de oorkonde ontvingen de winnaars een kleine financiële bijdrage die uitsluitend een symbolische waarde heeft.

Keur, ruimtelijke ordening en waterbeheer

Vooruitlopend op de actualisatie van de keur bij Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft de keurcommissie van de molenfederatie een onderzoek ingesteld naar molenbiotopen voor poldermolens in de keur. Vervolgens heeft de molenfederatie hierover een advies uitgebracht aan de dijkgraaf van dit waterschap.

Waterschappen hebben van oudsher bepalingen over molenbiotopen in de keur opgenomen om een vrije windvang voor de poldermolens te waarborgen. In de huidige keur van het HHNK staat dat in een straal van 200 meter rondom een poldermolen bebouwing of beplanting niet hoger mag zijn dan twee meter. In het advies aan het HHNK noemt de molenfederatie een aantal argumenten waarom voortzetting van het artikel over molenbiotopen in de keur voor poldermolens van groot belang is. Daarnaast zijn er diverse raakvlakken met het provinciaal beleid.

Poldermolens vervullen een aanvullende functie in het lokale waterbeheer. Het werkgebied van het HHNK telt ongeveer 75 poldermolens (waarvan 19 in eigendom van het HHNK). Ruim 2/3 deel, circa 55 poldermolens, is draai- en maalvaardig. Zij bestrijken ruim 25.000 ha aan landbouwgronden en dit komt overeen met circa 15% van het totaal te bemalen oppervlak binnen het HHNK. Deze poldermolens kunnen hier als hulp- of noodbemaling worden ingezet om polderwateren op peil te houden of ernstige wateroverlast te bestrijden. Zo is sinds 1967 de Wimmenummermolen circa 50 keer ingezet als hulp- of noodbemaling.

Het KNMI verwacht in de toekomst meer korte, hevige regenbuien. Gemalen worden daardoor vaker geconfronteerd met een overmatige piekbelasting en er zal frequenter tijdelijk ernstige wateroverlast optreden. Door de inzet van poldermolens als hulp- of noodbemaling kunnen deze risico's en die van electriciteitsuitval worden beperkt. Wij hebben de provincie gevraagd deze aanvullende functie van poldermolens in de provinciale Ontwerp-Watervisie 2021 te betrekken.

Het Weidemolenproject

In februari 2013 werd met groot succes het weidemolenboek gepresenteerd door de gedeputeerde voor Cultuur mevrouw Elvira Sweet. Binnen de korste keren was de complete oplage uitverkocht. Hieruit blijkt duidelijk de interesse voor dit onderwerp. Besloten werd

de mogelijkheden te onderzoeken om te komen tot een onderhoudssubsidieregeling voor deze bedreigde molensoort. De Vereniging De Hollandse Molen bleek bereid om hiervoor uit een van haar fondsen een bedrage te fourneren, voorlopig voor de periode van één jaar. Het fonds kreeg de naam: BankGiro Loterij Weidemolensfonds waarop iedere particuliere weidemoleneigenaar een beroep kan doen. Het fonds startte op 1 mei 2014 en heeft een looptijd tot 1 mei 2015. Het blijkt een schot in de roos. Bijna het gehele budget is inmiddels toegezegd aan diverse aanvragers.

Molenbiotoopproject 2014

De provincie Noord-Holland heeft molenbiotopen al in de ruimtelijke ordening verankerd, omdat dit belangrijk is voor de ruimtelijke kwaliteit van het landschap. In de provinciale Leidraad Landschap en Cultuurhistorie is een straal van 400 meter rond de molen als uitgangspunt gekozen (gelijk aan de landelijke modelkeur 2013 van de Unie van Waterschappen). Het merendeel van de gemeenten heeft dit in hun bestemmingsplannen voor het buitengebied overgenomen, maar er zijn ook lacunes. Gemeenten vullen dit op verschillende wijze in, waarbij veelal een vrijstellingsclausule is opgenomen. Daarbij komt dat de provinciale Leidraad niet geldt voor bestemmingsplannen binnen de bebouwde kom, terwijl daar wel bedreigingen van molenbiotopen vandaan komen. Het provinciaal beleid biedt nog geen goede bescherming van molenbiotopen. Een combinatie met bepalingen voor molenbiotopen in de keur werkt beter.

Bijna 2/3 deel van de poldermolens ondervindt hinder van beplanting. Door snelle groeiers zoals populieren en wilgen verslechtert de kwaliteit van molenbiotopen binnen enkele jaren. Een tiental molens ondervindt hinder van beplanting langs provinciale wegen, terreinen van recreatieschappen of verruiging van natuurgebieden. Door simpele aanpassingen in het provinciale groenbeheer kunnen goede resultaten worden geboekt. Er zijn goede praktijkvoorbeelden gerealiseerd. Wij hebben de provincie gevraagd molenbiotopen aan de provinciale groene agenda toe te voegen.

De molenbiotoopcoördinatoren kwamen in het verslagjaar 2013 voor het laatst bijeen. Besloten is toen om de zorg voor de molenbiotoop over te hevelen naar de AB-vergadering en daar regelmatig aandacht te vragen voor dit onderwerp.

Verzekeringen

Dit onderwerp keert jaarlijks terug. De redenen zijn duidelijk. Molens zijn brandgevoelig. Verzekeringspremies vormen een grote kostenpost, maar ze zijn niet subsidiabel. Vorig jaar zijn wij weer diverse keren benaderd voor adviezen over verzekeringen. Naast Scheeffers zijn aantrekkelijke offertes uitgebracht door Aon en Donatus. Vrijwilligers maken zich soms ongerust over aansprakelijkheidsrisico's. Op basis van de landelijke regeling van de Vereniging Nederlandse Gemeenten voor verzekeringen van vrijwilligers kan aanvullende dekking via gemeenten worden verkregen.

POM (Professionele organisatie voor Monumentenbehoud)

Op verzoek van de provincie Noord-Holland heeft de Molenfederatie in het verslagjaar onderzoek gedaan onder de moleneigenaren in Noord-Holland inzake de POM. Het gaat hierbij om het streven van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed om te komen tot meer professionele monumentenorganisaties. Iedere monumentenorganisatie kan trachten een POM-status te verwerven door daartoe een aanvraag in te dienen bij de RCE. Als die status wordt toegewezen dan komt de organisatie op de (BRIM) subsidiestap een treedje hoger waardoor de kans op subsidie wordt vergroot. Een van de belangrijkste voorwaarden om voor de POM-status in aanmerking te komen is, naast professionaliteit, een bezit van meer dan 20 monumenten. Aan deze laatste eis voldoet geen enkele Noord-Hollandse molenorganisatie. Er is in Nederland nog geen molenorganisatie met een POM-status. In 2014 hebben drie molenorganisaties een POM-status aangevraagd. Alle drie zijn ze afgewezen. Dit leidt tot de constatering dat de haalbaarheid van de POM-status voor de Noord-Hollandse molenwereld op korte termijn niet opportuun is. Daarom is besloten, in overleg met alle molenorganisaties, om de komende vijf jaar in te zetten op een verdergaande professionalisering van de Noord-Hollandse moleneigenaren. De resultaten van het onderzoek zijn de provincie in de laatste week van 2014 ter hand gesteld.

Subsidies

In augustus vond er een gesprek plaats tussen onze voorzitter de heer P. Tange en de gedeputeerde mevrouw Elvira Sweet over de gehanteerde subsidiemethodiek van de provincie ten aanzien van rijksmonumenten, met name die van de molens. POM-organisaties krijgen 40 % subsidie. Overige organisaties krijgen 10 % effectief. De provincie incorporeert de POM-situatie als enige provincie in haar begrotingssystematiek. De financiële gevolgen kunnen zeer ingrijpend zijn. Omdat bij aanvraag voor een restauratiesubsidie de laagste aanvrager (procentueel gezien) de hoogste kans maakt op honorering wordt in de praktijk vaak minder gevraagd dan noodzakelijk is. Dit leidt ertoe dat voor molens gemiddeld 25 % subsidie wordt verleend. Dit kan er op termijn toe leiden dat de benodigde restauraties verschromelen met alle gevolgen van dien.

Op 16 december maakte gedeputeerde mevrouw Elvira Sweet van de provincie Noord-Holland bekend dat 37 monumenten een restauratiesubsidie krijgen. Daaronder drie molens: de Molen van Berkhout te Egmond aan den Hoef (€ 104.272,-), strijkmolen K in de Schermer (€ 30.000,-) en de molen van de Zuidpolder te Edam (€ 42.992,-). De restauraties moeten in 2015 worden uitgevoerd.

Molenzaken

De Koffiemolen in Egmond aan den Hoef (de molen van Berkhout) en de molen A in Sint Pancras zijn in 2014 van eigenaar verwisseld. Voor de molen in Egmond was een restauratieplan opgesteld door bureau Groen. In 2015 zal deze restauratie worden verwezenlijkt. Voor de molen A wordt momenteel een restauratieplan opgesteld door architect Rob de Vries uit Alkmaar. De eigenaresse wil hier, net als voorheen, een woning in realiseren.

De restauratie van de Zuidpoldermolen in Edam, bewoond door Mark Ravesloot van de Vereniging De Hollandse Molen, ging in 2014 van start.

In mei 2014 ging een grote restauratie van start van molen Noorder-M in de Zijpe, die zwaar was aangetast door houtworm en bonte knaagkever.

Op 28 mei vond de feestelijke opening plaats van de gerestaureerde molen van de voormalige polder Waarland, waarbij met name het herstel van het oorspronkelijke interieur veel aandacht kreeg.

Op 1 januari vond een fusie plaats van de Stichting Schermer Molens en de Stichting Museummolen tot de nieuwe stichting "Schermer Molens Stichting", terwijl deze organisatie op 4 april in de grote kerk te Schermerhorn "50 jaar molenbeheer Schermer" vierde.

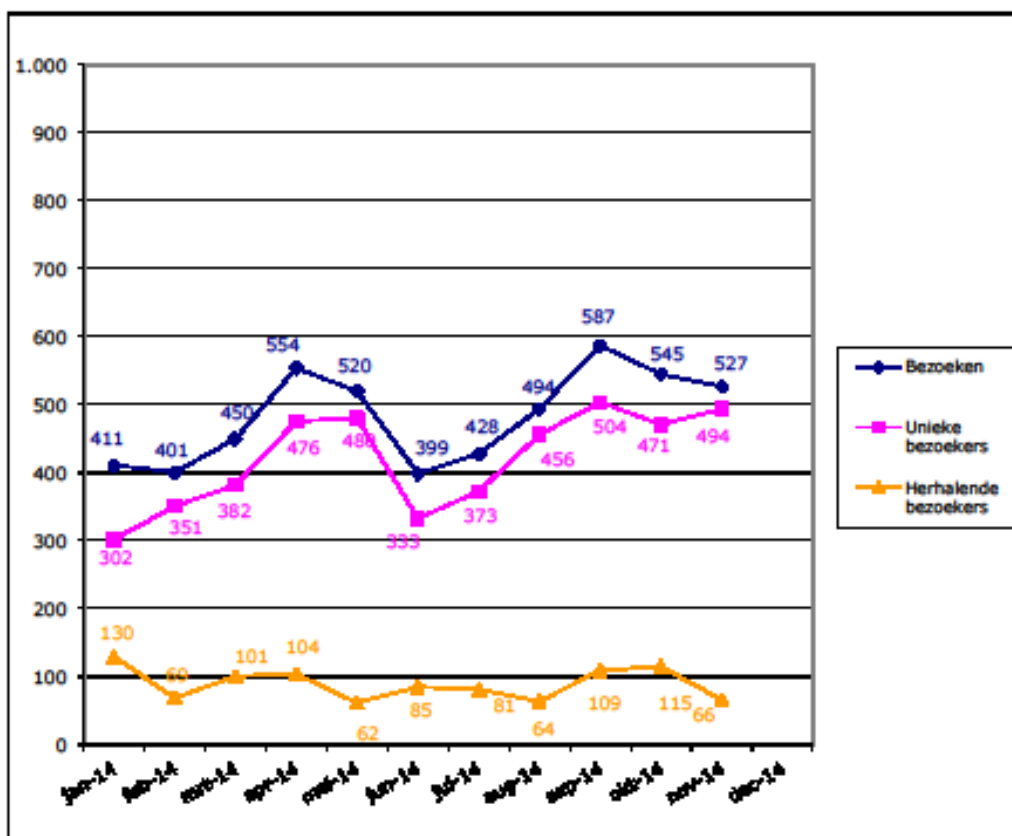
Op 27 februari brak tijdens het malen een roede van papiermolen De Schoolmeester te Westzaan. Minister mevrouw Jet Bussemaker opende op de Museummolen in de Schermer de Nationale molendagen van 10 en 11 mei.

Website

Deze werd weer regelmatig bijgewerkt en geraadpleegd:

Maand	Bezoeken	Unieke bezoekers	Herhalende bezoekers	Pageviews	Pageviews/ bez.	% herh. bez.
jan-14	411	302	130	855	2,08	43,05%
feb-14	401	351	69	1.009	2,52	19,66%
mrt-14	450	382	101	1.203	2,67	26,44%
apr-14	554	476	104	1.263	2,28	21,85%
mei-14	520	480	62	1.271	2,44	12,92%
jun-14	399	333	85	1.113	2,79	25,53%
jul-14	428	373	81	989	2,31	21,72%
aug-14	494	456	64	1.051	2,13	14,04%
sep-14	587	504	109	1.359	2,32	21,63%
okt-14	545	471	115	1.287	2,36	24,42%
nov-14	527	494	66	924	1,75	13,36%
totaal	5.316	4.622		12.324	2,33	22,24%

Bestuurszaken

Programma Provincie Noord-Holland, Cultuurcompagnie.

Jaarlijks ontvangt de Molenfederatie een provinciale bijdrage via de begroting van de Cultuurcompagnie. Aan die bijdrage verbindt de provincie voorwaarden waaraan de molenfederatie in het begrotingsjaar moet voldoen. Voor 2014 was dat:

- Individuele adviezen aan moleneigenaren
- Collectieve onderhoudsacties
- Inhoudelijke programmering van de Molencontactdag
- Haalbaarheidsonderzoek en resultaat van POM-status voor molenstichtingen

In totaal zijn 160 uren vergoed door de Cultuurcompagnie.

Helga Zwertbroek heeft 80 uur besteed aan de molens in 2014 waardoor het totaal uitkomt op 240 uur; het afgesproken quantum met de provincie Noord-Holland.

Samenstelling Bestuur Noord-Hollandse Molenfederatie in 2013

Peter Tange, voorzitter

Evert Busser, penningmeester

Willem Rol, lid

Greet Blokker, lid

Fred van Zon, lid

Jaap van der Veen, secretaris

Op de laatste dagelijks bestuursvergadering van 2014 heeft Fred van Zon afscheid genomen van het Dagelijks Bestuur. Hij blijft lid van het Algemeen Bestuur als vertegenwoordiger van de molen De Nachtegaal in de Beemster.

Het Dagelijks Bestuur kwam in het verslagjaar zeven keer in vergadering bijeen.
Het Algemeen Bestuur kwam in het verslagjaar twee keer bijeen.